

alle Rijksduitse mannen geïnterneerd; dat waren er ca. vier-en-twintighonderd, onder wie zich ca. negenhonderd bemanningsleden van Duitse schepen bevonden welke op de rode mei in Indische havens lagen. Die internering was op zichzelf volkenrechtelijk toegestaan, maar de behandeling van de geïnterneerden liet aanvankelijk, als gevolg van de in Indië heersende verontwaardiging en de angst voor een 'Vijfde Colonne', veel te wensen over. Pas na enige tijd slaagde van Starkenborgh er in, die Duitse mannen, toen ca. een-en-twintighonderd¹, ondergebracht te krijgen in een nieuw, goed-ingericht kamp in Noord-Sumatra. Naast de mannen waren toen ruim honderddertig Duitse vrouwen die gevaarlijk geacht waren, elders geïnterneerd en ca. honderd andere vrouwen met ongeveer evenveel kinderen had men in z.g. 'beschermingskampen' ondergebracht; in die laatste kampen, meestal vroegere Duitse hotels, kwamen steeds meer Duitse vrouwen en kinderen terecht, mede om hen te beschermen tegen excessen van de Nederlandse en Indisch-Nederlandse bevolkingsgroepen in het eilandenrijk die van een felle haat vervuld waren tegen alles wat Duits was.

Over de situatie der geïnterneerden in Indië rapporteerde de Zwitserse regering aan Berlijn; zij had de waarneming van de Duitse belangen in Indië op zich genomen. Details over die situatie bezat men in Berlijn evenwel nog niet toen daar eind mei '40 besloten werd, scherpe represailles in Nederland uit te voeren teneinde het Indische gouvernement te dwingen, alle Rijksduitsers vrij te laten. Seyss-Inquart wist die represailles enige tijd tegen te houden, maar op 19 en 20 juli werden een kleine driehonderd Nederlanders opgepakt, grotendeels Indische verlofgangers, wier namen en adressen door het college van secretarissen-generaal aan de bezetter verstrekt waren. Aan de arrestatie dier gijzelaars werd alle mogelijke publiciteit gegeven, zowel door Radio Hilversum die in Londen beluisterd werd, als in de speciale uitzendingen naar Indië over de z.g. Phohi-zender.

Indië reageerde niet. Het gevolg was dat jhr. mr. A. M. Snouck Hurgronje, secretaris-generaal van buitenlandse en van algemene zaken en voorzitter van het college van secretarissen-generaal, en jhr. mr. O. E. W. Six, secretaris-generaal van koloniën, begin september een door Berlijn geredigeerd telegram naar Batavia zonden waarin er o.m. op aangedrongen werd, alle geïnterneerden vrij te laten, *c.g.* hun de gelegenheid te geven, naar Duitsland terug te keren (dat was mogelijk via Japan en de Sowjet-Unie). Van Starkenborgh wees die eisen af; slechts tot één kleine, 'humanitaire' concessie was hij bereid: de 'ongevaarlijke' Duitse vrouwen en kinderen mochten Indië

¹ De paar honderd vrijgelatenen waren hoofdzakelijk Duits-Joodse vluchtelingen die men in de Vijfde-Colonne-paniek van 10 mei '40 mee-geïnterneerd had.